

1. Nauczyciel człowieka w dzieciństwie

Cel realizacji zadania:

Opracowanie końcowe zebranego materiału w ramach badań podstawowych, ogólnopolskich wśród nauczycieli dzieci; ukończona została wielozakresowa analiza tekstów sporządzonych przez nauczycieli studiujących i studentów pedagogiki przedszkolno-wczesnoszkolnej, a także studiów podyplomowych (ponad 7.000 wypowiedzi). Dane empiryczne dotyczą cech i właściwości nauczyciela dzieci, posłużą do skategoryzowania, zaproponowania treści twierdzeń pedagogicznych skupionych wokół dzieciństwa jako przedmiotu badań pedagogicznych;

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

Opracowanie monografii, która ma służyć empirycznemu uzasadnieniu rekomendacji zmiany w strategii kształcenia przyszłych nauczycieli

2. Realizacja i empiryczna weryfikacja programów psychoedukacyjnych dla osób z niepełnosprawnością

Cel realizacji zadania:

Realizacja opracowanych w trakcie wcześniejszych etapów w/w tematu badawczego programów psychoedukacyjnych oraz analiza ich efektywności.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

Upowszechnienie częściowych rezultatów badań w postaci referatów i artykułów oraz – jako podsumowanie – praca zbiorowa nt.: „Psychoedukacja w pracy pedagoga specjalnego”.

3. Profilaktyka w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnością

Cel realizacji zadania:

Gromadzenie i praktyczna weryfikacja wiedzy teoretycznej z obszaru wspierania rozwoju osób z niepełnosprawnością, ukierunkowana na formułowanie konkretnych wskazań dla praktyki pedagogicznej.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Organizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu *Teoria i praktyka oddziaływań profilaktyczno-wspierających rozwój osób z niepełnosprawnością* (czwarta edycja, w dn. 21-22.IV.2015 r.),

- Dwujęzyczna publikacja zbiorowa nt. *Teoria i praktyka w profilaktyce oraz wspieraniu rozwoju osób z niepełnosprawnością*.

4. (a) Nauczyciel i uczeń w procesie nauczania i wychowania

Szczegółowe tematy:

1. Regularności matematyczne w edukacji dzieci przedszkolnych i uczniów klas I-III

Cel realizacji : zbadanie możliwości rozwijania umiejętności dzieci przedszkolnych i uczniów klas I – III w zakresie dostrzegania, kontynuowania, uzupełniania i tworzenia regularności matematycznych typu arytmetycznego i geometrycznego oraz korygowania zaburzeń w regularnościach; stworzenie propozycji dydaktycznej wykorzystywania w edukacji matematycznej regularności do rozwijania myślenia matematycznego.

Planowane efekty naukowe: publikacja artykułów „Uczniowie 9-letni odkrywają regularności arytmetyczne”, „Regularności w edukacji matematycznej a sztuka dziecka”.

Planowane efekty praktyczne: rozwijanie umiejętności matematycznych dzieci w okresie przedszkolnym i uczniów klas I – III.

2. Dziecko w przestrzeni dydaktycznej szkoły. Czytanie ze zrozumieniem, czytanie krytyczno-twórcze

Cel realizacji: zebranie informacji na temat poziomu umiejętności czytania ze zrozumieniem i czytania krytyczno-twórczego uczniów w młodszy wiek szkolny oraz diagnoza podręczników w zakresie kształcenia tej umiejętności.

Planowane efekty naukowe: przedstawienie wyników badań umiejętności czytania ze zrozumieniem uczniów oraz diagnozy podręczników w klasach I-III pod kątem kształcenia tej umiejętności w artykułach.

Planowane efekty praktyczne: budowanie świadomości pracy nauczyciela z tekstem kultury.

3. Rozwijanie myślenia krytycznego w edukacji wczesnoszkolnej

Cel realizacji: opracowanie i eksperymentalne wdrożenie strategii edukacyjnej wspierającej myślenie krytyczne uczniów klas I-III

Planowane efekty naukowe: przygotowanie publikacji z teoretycznymi założeniami programu.

Planowane efekty praktyczne: usprawnienie procesu edukacji wczesnoszkolnej i dydaktyki szkoły wyższej.

Planowane efekty praktyczne; stworzenie teoretycznego modelu świata społecznego nauczycieli przedszkola; prezentacja wyników w artykułach i w referatach.

4. Kształtowanie kompetencji matematycznych uczniów edukacji wczesnoszkolnej

Cel realizacji: wskazanie możliwości rozwijania aktywności matematycznej uczniów edukacji wczesnoszkolnej.

Planowane efekty naukowe: publikacja artykułów „Kształtowanie kompetencji matematycznych uczniów edukacji wczesnoszkolnej”, „Myślenie jako proces poznawczy i możliwości jego rozwijania na zajęciach z edukacji matematycznej”.

Planowane efekty praktyczne: w stymulacji aktywności matematycznej uczniów edukacji wczesnoszkolnej.

4. (b) Nauczyciel i uczeń w procesie nauczania i wychowania

Temat badawczy: *Świat społeczny nauczycieli przedszkola w perspektywie praktyk dyskursywnych*

Cel realizacji: rekonstrukcja sposobu doświadczania przez nauczycieli codzienności (wybranych wymiarów) w edukacji przedszkolnej; opisanie sposobu konstruowania rozwoju dziecka w edukacji przedszkolnej przez wybrane praktyki dyskursywne.

Planowane efekty naukowe: ukazanie praktyki normalizacji rozwoju dziecka dzięki ustaleniu powiązania między rzeczywistymi zdarzeniami komunikacyjnymi a działaniami ukrytymi przy wykorzystaniu kategorii dyskursywności pedagogiki oraz świata społecznego; opisanie poczucia konieczności konfrontowania przez nauczycieli doświadczeń osobistych, przekonań oraz uznawanych wartości z przyjętym społecznie wzorem realizowania roli zawodowej; doskonalenie jakości wywiadów, identyfikacja elementów w codzienności edukacyjnej istotnych dla nauczycieli, wcześniej nie opisywanych w badaniach empirycznych

5. Praca socjalna w kontekście współczesnych problemów i kwestii społecznych

Cel realizacji zadania:

Celem badań jest poszukiwanie nowych sposobów rozwiązywania problemów społecznych oraz analiza sytuacji grup marginalizowanych i wykluczonych społecznie. Cele:

- Analiza problemów i kwestii społecznych w pojawiających się w środowisku lokalnym;
- Diagnoza zagrożeń funkcjonowania grup marginalizowanych i społecznie wykluczonych;
- Diagnoza potrzeb interesariuszy pomocy społecznej w kontekście kolejnych etapów życia;
- Projektowanie adekwatnych działań pomocowych we współpracy z środowiskowymi instytucjami pomocy społecznej.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Prezentacja wyników na konferencjach, sympozjach i seminariach krajowych i międzynarodowych;
- Zorganizowanie konferencji/seminariów upowszechniających wyniki badań
- Publikacja wyników w formie monografii i artykułów
- Zorganizowanie dla pracowników socjalnych warsztatów przygotowujących do realizacji działań uwzględniających nowe zjawiska w pomocy społecznej
- Zorganizowanie warsztatów dla różnych grup interesariuszy zewnętrznych, w tym głównie dla pracowników pomocy społecznej, przygotowujących do podejmowania nowych wyzwań w pracy socjalnej w środowisku lokalnym
- Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pracy socjalnej

6. Społeczno-technologiczne uwarunkowania edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju

Cel realizacji zadania:

- Analiza znaczeniowa założeń edukacyjnych dla zrównoważonego rozwoju;
- Diagnoza potrzeb edukacyjnych jednostki w kontekście zrównoważonego rozwoju na kolejnych etapach życia

- Projektowanie adekwatnych działań edukacyjnych w ramach edukacji formalnej pozaformalnej, nieformalnej.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Prezentacja wyników na konferencjach, sympozjach i seminariach krajowych i międzynarodowych
- Zorganizowanie konferencji/seminariów upowszechniających wyniki badań
- Publikacja wyników w formie monografii i artykułów
- Zorganizowanie warsztatów dla różnych grup interesariuszy zewnętrznych propagujących ideę zrównoważonego rozwoju.
- Wypracowanie koncepcji i uruchomienie studiów II stopnia na kierunku *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju*.

7. Nowe media w kształtowaniu i rozwoju kompetencji kreowania przyszłości

Cel realizacji zadania:

- Analiza znaczeniowa kompetencji kreowania przyszłości – jako kluczowej w edukacji dla zrównoważonego rozwoju
- Rozpoznanie i określenie roli nowych mediów w procesie kształtowania kompetencji kluczowych
- Projektowanie zintegrowanych z mediami metod i form edukacyjnych kształtujących kompetencje kreowania przyszłości na różnych etapach kształcenia.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Prezentacja wyników na konferencjach, sympozjach i seminariach krajowych i międzynarodowych;
- Zorganizowanie konferencji/seminariów upowszechniających wyniki badań;
- Publikacja wyników w formie monografii i artykułów.
- Zorganizowanie dla nauczycieli warsztatów przygotowujących do realizacji zajęć kształtujących kompetencje kreowania przyszłości;
- Wypracowanie koncepcji i uruchomienie studiów II stopnia na kierunku *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju*.

8. Pedagogika fenomenologiczna między teorią a praktyką. Analiza wybranych doświadczeń włoskich

Cel realizacji zadania:

Ukazanie polskiemu odbiorcy włoskich doświadczeń rozwoju pedagogiki fenomenologicznej w aspekcie teoretycznym i praktycznym

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Ukazanie podstawowych faz rozwoju włoskiej myśli w obrębie pedagogiki fenomenologicznej
- Przedstawienie najważniejszych postaci/ośrodków/centr/stowarzyszeń rozwoju pedagogiki fenomenologicznej we Włoszech
- Opis najważniejszych tematów/treści podejmowanych przez włoską pedagogikę fenomenologiczną
- Prezentacja praktycznych rozwiązań realizowanych w edukacji włoskiej a inspirowanych pedagogiką fenomenologiczną
- Poszerzenie horyzontu idei wychowawczych w praktyce pedagogicznej
- Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie praktyki metodologii badawczej, praktyki wychowania, nauczania i pracy socjalnej

9. Status pedagogiki i jej tożsamość metodologiczna wśród nauk społecznych i humanistycznych

Cel realizacji zadania: obejmuje temat *Dylematy codzienności w pamiętnikach nauczycieli*. Zakłada:

- Kontynuację tradycji idei konkursów na pamiętniki, autobiografie
- Interdyscyplinarne ujęcie kategorii życie codzienne, dylematy życia codziennego, a w tym szczególnie aspekty socjologiczne, filozoficzne, aksjologiczne, pedagogiczne, pedeutologiczne, historyczne
- Ukazanie roli i rangi badań dotyczących życia codziennego człowieka w kontekście doświadczeń codzienności, ich znaczenia i sensu dla badanego oraz dla badacza w odniesieniu dla przyjętego modelu badawczego
- Rozpoznanie potencjału tkwiącego w codzienności wraz z kategorią dylematu, sytuacji granicznej, kryzysu, troski, wartości, relacji w odniesieniu do wyróżnionych dyscyplin naukowych

- Dyskusję walorów kategorii codzienności, dylematów codzienności i ich zastosowania do analiz w obszarze pedagogiki
- Określenie jak codzienność kształtuje jakość funkcjonowania nauczycieli oraz instytucji edukacyjnych
- Poznanie fragmentu ludzkiego życia, którego granice wyznaczają doświadczenia życia codziennego nauczycieli i ich autobiograficzna narracja
- Diagnozę dylematów codzienności z perspektywy jej uczestników.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Konkurs na pamiętnik nauczyciela,
- Organizację konferencji naukowej
- Publikację monografii.

10. Znaczenie umiędzynarodowienia szkoły dla podnoszenia jakości jej pracy

Cel realizacji zadania:

- Rozpoznanie form współpracy badanych szkół polskich i z polskim językiem wykładowym z instytucjami edukacyjnymi usytuowanymi w krajach o odmiennych tradycjach kulturowych
- Opisanie relacji łączących badane szkoły z instytucjami edukacyjnymi usytuowanymi w innych krajach
- Rozpoznanie wzajemnych oddziaływań zachodzących pomiędzy badanymi szkołami a instytucjami z nimi współpracującymi
- Opisanie zmian zachodzących w badanych szkołach pod wpływem doświadczeń wyniesionych ze współpracy z międzynarodowymi instytucjami edukacyjnymi
- Określenie znaczenia zmian zachodzących w badanych szkołach dla podniesienia jakości ich pracy;
- Rozpoznanie możliwości wykorzystania narzędzi badań ewaluacyjnych w badaniach porównawczych;

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

Pokazanie, w jakim stopniu współpraca międzynarodowa polskich szkół i szkół z polskim językiem wykładowym ulega wzbogaceniu i jak jakość ich pracy wzrasta dzięki funkcjonowaniu w przestrzeni edukacyjnej zjednoczonej Europy.

11. Psychologiczne podstawy promocji zdrowia w edukacji i medycynie

Cel realizacji zadania:

- Poznanie psychologicznych mechanizmów i uwarunkowań zdrowia młodzieży (gimnazjalnej, licealnej i akademickiej), w tym młodzieży uzdolnionej muzycznie w kontekście radzenia sobie ze stresem, a także specyficznym rodzajem stresu – treścią dla skonstruowania programu promocji zdrowia młodzieży poprzez edukację zdrowotną, opartą na mechanizmach psychologicznych
- Zastosowanie wiedzy psychologicznej o zdrowiu do psychoprophylaktyki i promocji zdrowia w medycynie w celu zwiększenia świadomości jednostkowej i społecznej w zakresie nowoczesnych metod leczenia nowotworów i zawałów poprzez transplantację .

Obejmuje tematy:

- *Zdrowie a psychospołeczne funkcjonowanie młodzieży jako podstawa psychoedukacji*
- *Wiedza o zdrowiu i nowoczesnych metodach leczenia chorób cywilizacyjnych- transplantologii jako podstawa psychoprophylaktyki i promocji zdrowia*

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Otrzymane wyniki badań prowadzone w oparciu o Funkcjonalny Model Zdrowia Heleny Wrony-Polańskiej, w którym zdrowie jest funkcją twórczego radzenia sobie ze stresem (Wrona-Polańska 2003), będą podstawą publikacji naukowych
- Wyniki badań stanowić będą także merytoryczną podstawę dla skonstruowania programu promocji zdrowia wśród młodzieży opartej na edukacji zdrowotnej, zmierzającej do zwiększenia świadomości indywidualnej i społecznej w zakresie zdrowia oraz wzmacniania zasobów podmiotowych i społecznych – wsparcia społecznego jako czynników buforujących negatywne działanie stresu
- Poznanie potocznej wiedzy o zdrowiu pozwoli na skonstruowanie programów psychoedukacyjnych w celu nasycania świadomości młodzieży i dorosłych wiedzą o tym, co sprzyja zdrowiu, a także nowoczesnych metodach leczenia nowotworów i zawałów poprzez transplantację

- Dla osób po transplantacji szpiku i ich rodzin zostaną skonstruowane programy pomocy psychologicznej
- Otrzymane wyniki badań będą podstawą programów dydaktycznych w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej na kierunku Pedagogika z Edukacją zdrowotną i Profilaktyką Uzależnień.

12. Kształtowanie się osobowości w ontogenezie

Cel realizacji zadania:

Uchwycenie kształtowania się różnych właściwości osobowości w wymiarze temporalnym. Poszczególne tematy tworzące to zadanie są ujmowane w paradygmacie poznawczym, określającym osobowość jako system wiedzy o sobie i świecie, powstały dzięki automatycznemu oraz kontrolowanemu przetwarzaniu informacji i tworzący całość integrującą życie człowieka. Próbą odpowiedzi na jedno z podstawowych pytań dotyczących kształtowania się osobowości w ontogenezie będzie ustalenie stałości vs zmienności w relacjach między różnymi właściwościami osobowości a wybranymi zachowaniami człowieka w cyklu życia oraz uchwycenie czynników zagrażających prawidłowemu rozwojowi osobowości. Analizie poddana zostanie też percepcja czasu przez osoby w różnym wieku pełnosprawne i niepełnosprawne oraz jej wpływ na funkcjonowanie jednostki.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Uchwycenie stałości vs zmienności wzajemnych relacji między wybranymi właściwościami obrazu samego siebie a takimi zmiennymi, jak przetwarzanie informacji na poziomie automatycznym (neurokognitywnym), kontrola poznawcza, percepcja estetyczna i tworzenie marzeń oraz ich ewentualny wpływ na konstruowanie własnej przyszłości i autonarrację (część realizowanych tematów)
- Ustalenie poprzez odwołanie się do zmian rozwojowych w percepcji ról społecznych, wzorów osobowych i perspektywy czasowej oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych, ich wpływu na zróżnicowanie narracji autobiograficznej (druga część tematów).
- Kontynuacją wcześniejszych rezultatów praktycznych tego zadania będzie doskonalenie programów wspomagania rozwoju człowieka na różnych etapach życia oraz doskonalenie programów profilaktycznych zapobiegających zaburzeniom emocjonalnym. Uzyskane wyniki badań będą wykorzystane w edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych dzięki współpracy z placówkami oświatowymi i pomocowymi oraz w zajęciach dydaktycznych prowadzonych przez Katedrę Psychologii, a także upowszechniane w społeczeństwie w ramach popularyzacji wiedzy psychologicznej
- Referaty i publikacje

13. Międzypokoleniowy przekaz zachowań, postaw i wartości

Cel realizacji zadania:

- Uzyskanie odpowiedzi na pytania: czy współcześnie, w warunkach globalizacji i dużej dynamiki zmian cywilizacyjnych jest jeszcze miejsce na przekaz międzypokoleniowy oraz jakie są formy i mechanizmy tego przekazu, a także jakie są cechy relacji wewnątrzrodzinnych, które decydują o skuteczności przekazu oraz o jego pożądanym bądź niepożądanym konsekwencjach. Powtarzalność niektórych zachowań, rozpatrywanych zwykle w kontekście patologii społecznych i „społecznego dziedziczenia” dysfunkcyjnych wzorców zachowań sugeruje, iż przekaz międzypokoleniowy istnieje, tyle że w dużym stopniu ma charakter niezamierzony i odbywa się w szerszym kontekście środowiskowym, a jego konsekwencje nie zawsze są społecznie pożądane. Niekiedy deficyt przekazu utrudnia komunikację międzypokoleniową, osłabiając rodzinne więzy i rodząc konflikty między kolejnymi generacjami. Szczególnie dotkliwie odczuwają to emigranci pierwszego pokolenia, gdy rodzice reprezentują jeszcze kulturę kraju pochodzenia, a dzieci rodzą się i dorastają „zanurzone” w kulturze kraju osiedlenia, albo dzieci dorastające w kraju, ale narażone na czasową nieobecność rodziców wskutek emigracji zarobkowej. Celem podjętego zadania jest zidentyfikowanie i wyartykułowanie warunków (w mikro- i makroskali) sprzyjających międzypokoleniowemu przekazowi - zwłaszcza w obrębie rodziny - wzorców zachowań oraz postaw i wartości, a także zidentyfikowanie czynników, które ten przekaz blokują bądź utrudniają.

Planowane efekty naukowe i praktyczne:

- Z teoretycznego punktu widzenia najistotniejsze wydają się odpowiedzi na pytania dotyczące mechanizmów transmisji międzypokoleniowej oraz roli relacji wewnątrzrodzinnych i systemowych właściwości rodziny, które decydują o jej skuteczności i społecznych konsekwencjach. Efektem naukowym będzie wydanie monografii zbiorowej, poświęconej społecznym i psychologicznym uwarunkowaniom przekazu międzypokoleniowego, zwłaszcza w kontekście rodziny
- Transmisja postaw i wartości coraz częściej okazuje się także istotnym problemem praktycznym. Uzyskane wyniki badań będą wykorzystywane poprzez popularyzację wiedzy psychologicznej w mediach oraz podczas zajęć z psychologii społecznej, rozwojowej międzykulturowej dla studentów studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych z socjoterapii.